

ȘCOALA DOCTORALĂ
DE TEOLOGIE
„ISIDOR TODORAN”

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ

**Preotul Alexandru Filipașcu - Decan al
Institutului Teologic de grad universitar și director al
Școlii de cântăreți bisericești din Cluj**

Rezumat teză de doctorat

**Coordonator științific:
Prof. Univ. Dr. Habil. Vasile Stanciu**

**Doctorand:
Hirișcău Ioan-Alin**

Cluj-Napoca

2025

Cuprins

CUPRINS.....	2
LISTĂ DE ABREVIERI.....	3
ARGUMENT.....	4
INTRODUCERE.....	6
Capitolul I.....	12
VIAȚA PĂRINTELUI PROFESOR ALEXANDRU FILIPAȘCU.....	12
1.1. Genealogia familiei Filipașcu.....	12
1.2. Repere biografice despre Alexandru Filipașcu desprinse din întâlnirea cu Dr. Vasile Filipașcu.....	17
1.3. Repere biografice despre Alexandru Filipașcu desprinse din întâlnirea cu Dr. Gheorghe Bilașcu.....	29
1.4. Învățământul românesc în perioada interbelică.....	38
1.5. Activitatea de profesor și preot a lui Alexandru Filipașcu.....	46
1.6. Livia Piso-Filipașcu și Alexandru Filipașcu, membrii familiei Filipașcu.....	53
Capitolul II.....	63
Activitatea Părintelui Alexandru Filipașcu pe tărâmul istoriei, culturii și politicii.....	63
2.1. Școala de cântăreți bisericești de la Cluj.....	63
2.2. Activitatea culturală, socială și politică a lui Alexandru Filipașcu.....	74
2.3. Activitatea lui Alexandru Filipașcu în timpul Dictatului de la Viena.....	86
2.4. Opera istorică a lui Alexandru Filipașcu.....	105
2.4.1. Istoria Maramureșului.....	105
2.4.2. Le Maramureș.....	123
2.4.3. Voievodatul Maramureșului - originea, structura și tendințele lui.....	125
2.4.4. Istoria Bisericii Române.....	128
2.4.5. Historicitas libri Genesis.....	135
2.5. Activitatea în domeniul jurnalisticii.....	137
2.6. Relații interetnice.....	143
Capitolul III.....	148

Părintele Alexandru Filipașcu, mărturisitor al credinței în temnițele comuniste.....	148
3.1. Comunismul în România.....	148
3.2. Relația dintre Biserică și Stat în Comunism.....	170
3.3. Aspecte ale „Unificării” Bisericii Ortodoxe Române cu Biserica Greco-Catolică.....	187
3.4. Institutul Teologic de grad universitar din Cluj în perioada 1948-1952.....	196
3.5. Canalulul suferinței.....	204
3.6. Arestarea și condamnarea Părintelui Alexandru Filipașcu.....	214
Capitolul IV.....	229
Evocări peste ani.....	229
4.1. Reflecții asupra personalității lui Alexandru Filipașcu în viziunea academicianului Ioan-Aurel Pop.....	229
4.2. O evaluare a impactului și valorii în sfera culturală a personalității Preotului Profesor Alexandru Filipașcu.....	234
CONCLUZII.....	244
BIBLIOGRAFIE.....	255
Anexe Documente.....	266

**Preotul Alexandru Filipașcu - Decan al
Institutului Teologic de grad universitar și director al Școlii de
cântăreți bisericești din Cluj
-Rezumat teză de doctorat-**

Cuvinte cheie: Alexandru Filipașcu Istorie Maramureșului, Institutul Teologic Universitar din Cluj, contribuții teologice și istorice, identitate națională și culturală.

Lucrarea intitulată „Preotul Alexandru Filipașcu – Decan al Institutului Teologic Universitar din Cluj și director al Școlii de cântăreți bisericești din Cluj” reprezintă rodul unei cercetări aprofundate, desfășurate pe parcursul a cinci ani în cadrul prestigioasei Școli doctorale „Isidor Todoran” din Cluj, sub atenta și înțeleapta îndrumare a Părintele Prof. Univ. Dr. habil. Vasile Stanciu.

Este esențial ca fiecare popor să își înțeleagă adevărata istorie pentru a evita repetarea greșelilor precedente și pentru a-și construi un viitor solid, fundamentat pe experiențele acumulate de-a lungul timpului. De-a lungul istoriei, au existat personalități remarcabile care, prin curaj, virtuți sau abilități diplomatice și strategice, au adus contribuții importante în definirea destinului național, reușind să păstreze și să transmită generațiilor viitoare pagini semnificative din trecut.

Având în vedere impactul deosebit pe care asemenea figuri l-au avut în recuperarea și promovarea moștenirii istorice a neamului, în această cercetare am considerat oportun să aduc în atenție figura reprezentativă a părintelui profesor doctor Alexandru Filipașcu. Prin implicarea sa activă în viața socială și culturală a epocii, acesta a realizat numeroase demersuri de cercetare istorică, menite să evidențieze continuitatea și vechimea poporului român în spațiul transilvănean, cu un accent special pe istoria Maramureșului, regiunea sa natală.

Un subiect atât de complex și bogat în conținut, precum cel abordat în această cercetare, impune un angajament deplin, confruntarea cu provocări intelectuale riguroase și asumarea unei responsabilități considerabile. Acest lucru este cu atât mai important cu cât Alexandru Filipașcu, recunoscut ca o personalitate culturală de marcă, a activat în calitate de profesor la catedra de Istoria Bisericii Ortodoxe Române din cadrul Institutului Teologic universitar din Cluj.

Lucrarea de față își propune să analizeze în profunzime viziunea sa, focalizându-se pe această disciplină fundamentală.

Parcursul natural al cercetării asupra unui asemenea subiect generos a evidențiat faptul că, deși reprezintă o provocare intelectuală importantă și o responsabilitate serioasă, acest demers constituie totodată o onoare. Astfel, prin această lucrare se urmărește reconstrucția și evidențierea activității extinse a lui Alexandru Filipașcu, atât ca preot și primar, cât și ca dascăl și savant de renume.

Această cercetare își propune să evidențieze nu doar contribuțiile teologice și educaționale ale lui Alexandru Filipașcu, ci și principiile morale și etice pe care le-a promovat, care continuă să reprezinte o sursă de inspirație pentru numeroase generații. Un punct central al analizei îl constituie modul în care activitatea și concepțiile sale s-au integrat armonios în tradițiile bisericești, aducând o contribuție valoroasă la dezvoltarea patrimoniului spiritual și cultural al Bisericii Ortodoxe Române.

Astfel, lucrarea constituie atât o examinare a vieții și operei lui Alexandru Filipașcu, cât și o reflecție asupra semnificației sale în prezent, stimulând responsabilitatea noastră de a continua munca dedicată în slujba lui Hristos, inspirându-ne din exemplul său de implicare profundă și devotament.

Având în vedere amploarea și complexitatea activității Părintelui Filipașcu, este evident că o singură lucrare nu poate cuprinde în totalitate întreaga sa contribuție. Doar Dumnezeu, în cunoașterea Sa infinită, poate înțelege pe deplin viața unui om. Prezentul studiu urmărește să ofere o perspectivă asupra activității sale, în special pe plan bisericesc, rămânând deschisă invitația ca viitori cercetători să continue să adauge noi elemente și interpretări care să completeze portretul acestui remarcabil istoric și profesor.

Motivația de la care am pornit în acest demers este strâns legat de celebrarea „Centenarului Facultății de Teologie Ortodoxă Române din Cluj-Napoca”, instituție care a avut onoarea de a-l număra, alături de alți dascăli de prestigiu, pe remarcabilul istoric Alexandru Filipașcu, prezent în cadrul acesteia între anii 1948 și 1952. Din nefericire, acesta a fost supus supravegherii și anchetelor din partea organelor de securitate, fiind inclus în primul grup de cadre didactice ale Facultății de Teologie Ortodoxă – pe atunci cunoscută sub denumirea de Institutul Teologic din Cluj – și condamnat la muncă forțată în lagărul de la Poarta Albă, pe Canalul Dunăre-Marea Neagră.

Dorind să aduc o contribuție modestă în domeniul Muzicii Bisericești și Ritualului, dar și să aduc un sincer omagiu personalității remarcabile a Părintelui și Profesorului Alexandru

Filipașcu, am abordat cu rigurozitate realizarea obiectivelor propuse. Pentru a le atinge, în cadrul cercetării am aplicat o serie de metode specifice, care vor fi detaliate în continuare.

În mod special, am utilizat metoda calitativă împreună cu cele trei submetode aferente: comparativă, cazuistică și memorialistică. Această abordare s-a dovedit esențială pentru a reda cu acuratețe și responsabilitate aspecte relevante din existența Părintelui Profesor Alexandru Filipașcu, atât în calitatea sa de om de cultură, cât și prin opera sa științifică, dar și pentru a sublinia trăsăturile definitorii ale personalității sale, în special din perspectiva activității pastorale.

În cadrul dezvoltării primului capitol, metoda cazuistică a fost aplicată cu prioritate, reprezentând un instrument esențial în adunarea datelor ce au facilitat conturarea contextului în care Părintele și-a desfășurat activitatea, elaborarea unei biografii detaliate și punerea în valoare a personalității sale remarcabile. Această tehnică se corelează strâns cu metoda analitică, care presupune identificarea surselor relevante legate de existența și caracterul Părintelui, urmată de o etapă riguroasă de evaluare și ulterior de prelucrare a informațiilor obținute.

Pentru realizarea acestei secțiuni a studiului, au fost examinate documente valoroase, precum Anuarele Facultății de Istorie și Filosofie și Dicționarul membrilor Institutului de Istorie din Cluj, ce au oferit oportunități importante pentru extragerea unor date relevante cercetării. Totodată, aplicarea metodei a permis analiza unor dosare personale provenite din Arhivele Securității, constituind surse inestimabile pentru aprofundarea temei abordate.

În cadrul elaborării capitolelor II și III, a fost aplicată metoda analizei comparative, care a permis o examinare aprofundată a vocației profesionale a Părintelui ca om de cultură și istoric, reflectată în creația sa. De asemenea, au fost investigate direcțiile științifice abordate în lucrările sale, alături de contribuțiile aduse domeniului teologic, prin raportare la opera altor reprezentanți de seamă ai acestei discipline.

Metoda memorialistică a reprezentat fundamentul pentru elaborarea capitolului al IV-lea, constând în selecția atentă a informațiilor relevante desprinse din mărturiile unor personalități marcante din domeniul cultural, care au oferit un sprijin valoros în conturarea imaginii autentice a Părintelui.

Toate aceste metode specifice cercetării științifice au colaborat armonios, facilitând realizarea obiectivelor stabilite anterior. Integrarea lor a permis o prezentare comprehensivă a vieții și operei acestui remarcabil om de cultură, zugrăvind portretul unui om integru, care a trăit în acord cu învățăturile lui Hristos și care a avut curajul să-și mărturisească credința cu tărie, chiar și în fața represiunii exercitate de Securitate.

În ceea ce privește metodologia aplicată, se remarcă faptul că au fost analizate în profunzime diverse surse documentare, precum articole din presa de specialitate, lucrări științifice, studii biografice, bibliografice, dar și autobiografice, în care autorul își exprimă propria vocație, publicate în revista „Transilvania”. În faza inițială a documentării, aceste materiale au fost aprofundate cu prioritate, alături de cele regăsite în Anuarele Facultății de Istorie și Filosofie și în Dicționarul membrilor Institutului de Istorie din Cluj. Aceste surse au pus în lumină în mod clar practica pastorală a Părintelui Alexandru Filipașcu, rod al chemării sale spirituale profunde.

Alexandru Filipașcu a avut un rol esențial în definirea istoriei scrise a Maramureșului, fiind unul dintre pionierii care au dedicat această zonă unei investigații aprofundate. Datorită eforturilor sale susținute, regiunea beneficiază astăzi de o istorie bine documentată și solid fundamentată, care surprinde nu doar evenimentele majore, ci și dimensiunile culturale, sociale și economice ale spațiului maramureșean.

Prin opera sa, Filipașcu a reunit elemente istorice, tradiții autentice și relatări de viață, oferind o viziune complexă asupra identității specifice a acestei zone. El a promovat studiul istoriei regionale și a evidențiat unicitatea acestui ținut, care anterior nu primise o atenție comparabilă în cadrul istoriografiei naționale.

Aprecierea meritelor sale este fundamentală nu doar pentru recunoașterea contribuției personale, ci și pentru stimularea unei abordări obiective și respectuoase față de patrimoniul istoric local. Astfel, pe lângă faptul că a redactat o parte semnificativă din istoria Maramureșului, Filipașcu a deschis drumul pentru generațiile viitoare de cercetători, încurajând continuarea explorărilor și aprofundarea cunoașterii acestei regiuni fascinante.

Alexandru Filipașcu a avut un impact profund asupra istoriografiei maramureșene, îndeplinindu-și cu pasiune și responsabilitate misiunea față de țară și comunitate. Realizările sale sunt cu adevărat remarcabile, având în vedere volumul impresionant de documente valorificate într-un interval relativ scurt de timp. Această performanță evidențiază atât profesionalismul său ca cercetător, cât și devotamentul de a aduce în prim-plan aspecte fundamentale ale trecutului Maramureșului.

Una dintre contribuțiile sale majore constă în identificarea și punerea în valoare a unor surse documentare esențiale, precum și în localizarea acestora, deschizând astfel noi perspective pentru înțelegerea contextului istoric și cultural al zonei. Până la publicarea studiilor sale, multe dintre aceste materiale erau cunoscute doar parțial, iar utilizarea lor era limitată, ceea ce făcea ca istoria regiunii să rămână incompletă și mai puțin accesibilă.

Datorită muncii sale, Filipașcu a pus bazele unor cercetări viitoare solide, stimulând alți specialiști să aprofundeze și să extindă tematici legate de Maramureș. Dincolo de rolul său în îmbogățirea patrimoniului istoric, contribuția sa a fost esențială și pentru consolidarea identității locale.

În mod cert, Alexandru Filipașcu merită o recunoaștere pe măsură pentru aportul său deosebit la scrierea istoriei acestui ținut cu o identitate bine definită. Activitatea sa științifică a fost crucială în evidențierea și documentarea dimensiunilor istorice, culturale și sociale ale regiunii, aducând în lumină informații valoroase anterior neglijate sau insuficient explorate.

Prin metodele sale riguroase și abilitatea de a valorifica o gamă variată de surse documentare, Alexandru Filipașcu a reușit să contureze o imagine clară și detaliată a trecutului Maramureșului. Activitatea sa nu doar că a îmbogățit semnificativ cunoștințele despre istoria locală, ci a contribuit și la întărirea sentimentului de apartenență și identitate în rândul comunității.

Recunoașterea meritelor sale reprezintă, pe de o parte, un omagiu adus unui istoric dedicat, iar pe de altă parte, o necesitate pentru a stimula o apreciere mai profundă a patrimoniului regional. Valorificarea realizărilor sale va inspira cu siguranță generațiile viitoare de cercetători să continue explorările și să aducă în lumină noi perspective asupra trecutului, contribuind astfel la conservarea și promovarea bogăției culturale specifice Maramureșului.

O analiză atentă a operei sale evidențiază atât relevanța în contextul epocii, cât și profunzimea și complexitatea abordărilor adoptate. Deși scrierile lui au jucat un rol important în afirmarea identității naționale și în cultivarea conștiinței istorice, ele depășesc cu mult simpla propagandă, fiind susținute de o solidă bază științifică ce facilitează înțelegerea evoluției regiunii și a mediului său istoric mai larg.

Părintele Filipașcu a demonstrat o capacitate remarcabilă de interpretare și cercetare a surselor, prezentând informațiile într-un mod accesibil, dar în același timp riguros. Critica sa atentă asupra documentelor, alături de talentul de a conecta fapte și evenimente diverse, a adus un plus de valoare demersului său. Astfel, a reușit să integreze datele într-o narațiune coerentă și captivantă, care nu doar informează, ci și educă cititorii cu privire la specificul și evoluția zonei.

Pe lângă acestea, contribuțiile sale au generat dezbateri și au stimulat investigații ulterioare, influențând numeroși istorici să aprofundeze tematici legate de Maramureș și patrimoniul său istoric. În acest sens, opera lui Alexandru Filipașcu reprezintă atât o expresie a epocii în care a activat, cât și o temelie solidă pentru studiile viitoare.

Astfel, importanța lui în istoriografia românească se situează la intersecția dintre dimensiunea ideologică și cea științifică, transformând creația sa într-un reper fundamental pentru înțelegerea nu doar a regiunii Maramureș, ci și a istoriei naționale în ansamblu. Această dublă valență a muncii sale subliniază complexitatea rolului pe care îl au istoricii în consolidarea conștiinței colective și în avansarea cercetării academice.

Scrierile lui Alexandru Filipașcu reprezintă, fără îndoială, o expresie a pasiunii profunde a unui om de cultură dedicat istoriei Maramureșului, precum și a sentimentului său patriotic. Dincolo de simpla documentare a evenimentelor și transformărilor regionale, acestea reflectă conștiința unui român autentic, format în spiritul tradițiilor și valorilor locale.

Alexandru Filipașcu a reușit să surprindă subtilitățile vieții maramureșene, aducând în prim-plan atât evenimentele istorice, cât și mediul social, cultural și economic care a modelat evoluția comunității. Mărturiile sale sunt rodul unei cercetări riguroase și al unei înțelegeri profunde a identității locale, reflectând totodată legătura sa profundă cu ținuturile natale.

Prin intermediul scrierilor sale, Filipașcu a construit o narațiune care depășește simpla expunere a faptelor, explorând complexitatea relațiilor umane și influența acestora asupra dezvoltării societății maramureșene. Fiecare volum poartă amprenta atât a cunoștințelor acumulate, cât și a emoțiilor și valorilor pe care le-a cultivat de-a lungul existenței sale. Operele sale constituie un patrimoniu valoros și o mărturie a devotamentului față de identitatea românească și trecutul regiunii, reprezentând o sursă de inspirație pentru generațiile următoare și o invitație la o înțelegere mai profundă a istoriei.

Lucrările lui Filipașcu reflectă idealurile și aspirațiile naționale ale înaintașilor săi, transmițând un ecou al dorinței de libertate, adevăr și demnitate. Această conexiune profundă cu trecutul și cu valorile fundamentale se regăsește în fiecare pagină, oferind o perspectivă pasionată asupra evoluției Maramureșului.

Totuși, în efortul său de a susține cauza națională românească, istoricul a adoptat uneori o poziție subiectivă, ceea ce a putut conduce la anumite exagerări sau interpretări mai puțin echilibrate ale faptelor. Această tendință, des întâlnită în rândul cercetătorilor care scriu dintr-o perspectivă patriotică, este influențată de contextul social și politic al epocii. Cu toate acestea, pasiunea și angajamentul său față de idealurile naționale adaugă valoare operei sale, chiar dacă uneori afectează obiectivitatea analitică.

Este vital ca lucrările lui Filipașcu să fie supuse unei evaluări critice riguroase din partea specialiștilor contemporani. O astfel de abordare nu doar că evidențiază eventualele exagerări sau subiectivisme, ci permite și o înțelegere mai profundă și mai nuanțată a contextului istoric.

Această analiză critică facilitează o apreciere echilibrată a contribuției sale la istoriografia românească și la formarea identității naționale.

În creația sa, Maramureșul este prezentat ca o regiune integrată în civilizația românească, dar cu o caracteristică distinctă care îi conferă unicitate. Această particularitate rezultă din interacțiunea complexă a unor factori geopolitici, socio-economici, etnici, confesionali și culturali. Filipașcu reușește să sublinieze aceste elemente diverse, oferind o reprezentare detaliată și nuanțată a specificului regiunii.

Opera lui Alexandru Filipașcu, deși rezultatul unui parcurs autodidact combinat cu influențe academice diverse, reprezintă o contribuție semnificativă în istoriografia românească. Este esențial să privim aceste scrieri nu doar ca simple documente istorice, ci ca manifestări ale unei perspective extinse asupra identității naționale și a patrimoniului cultural al Maramureșului. O astfel de abordare integrativă facilitează o înțelegere mai profundă a particularităților istorice ale regiunii și a importanței sale în contextul istoriei naționale.

Influența exercitată de Centrul de Studii și Cercetări privitoare la Transilvania din Sibiu și Institutul de Istorie Națională din Cluj-Sibiu asupra lui Filipașcu se reflectă clar în metodologia și concepția sa istorică. Aceste instituții, reprezentând centre de cercetare de referință în epocă, au promovat o analiză riguroasă și sistematică a trecutului românesc, accentuând particularitățile regionale ale Transilvaniei și Maramureșului.

Accesul la resursele și dialogul cu specialiști din aceste medii academice au fost cruciale în consolidarea sa ca istoric. Interacțiunea cu cercetători și colegi i-a îmbogățit orizontul intelectual, oferindu-i nu numai o fundamentare teoretică solidă, ci și instrumente metodologice riguroase.

Această influență a fost decisivă în modelarea abordărilor sale, permițându-i să îmbine diverse perspective și să valorifice o gamă variată de surse documentare. Astfel, a reușit să contureze o narațiune care surprinde atât realitățile locale ale Maramureșului, cât și contextul mai larg al istoriei românești.

În concluzie, legăturile cu aceste instituții academice au fost fundamentale pentru perfecționarea lui Alexandru Filipașcu în domeniul istoriei. Pe lângă extinderea cunoștințelor, trebuie subliniată și importanța metodei de cercetare adoptate, care i-au permis să abordeze istoria regiunii cu o profunzime și rigurozitate ce contribuie la o mai bună înțelegere a complexității Maramureșului în cadrul istoriei naționale. Această influență evidențiază rolul esențial al colaborării între cercetători și centrele universitare în formarea unei istoriografii solide și bine fundamentate.

Procesul devenirii lui Alexandru Filipașcu ca istoric poate fi împărțit în etape distincte, fiecare marcând o transformare în modul său de gândire și în tehnicile de cercetare. Prima fază, culminând cu elaborarea lucrării „Istoria Maramureșului”, reprezintă un moment definitoriu, rezultat al unor investigații efectuate în mod autodidact.

Această lucrare se remarcă printr-o bogăție informațională, obținută din multiple surse, și reflectă efortul autorului de a scoate în evidență trecutul regional al Maramureșului. Deși apreciată pentru claritatea expunerii și obiectivitatea remarcilor, ea conține și unele elemente contradictorii, care pot fi atribuite influențelor exterioare, unor prejudecăți personale sau limitărilor inerente unei cercetări neformalizate academice.

Istoriografia românească a abordat aceste aspecte printr-o evaluare critică a operei lui Filipașcu, evidențiind atât meritele cât și provocările întâmpinate în procesul de investigare. Critica constructivă este esențială pentru înțelegerea contribuțiilor sale în contextul mai amplu al studiului și interpretării istoriei Maramureșului.

Astfel, prima etapă a evoluției sale reprezintă o combinație între inițiative autodidactice și influențe externe, generând o lucrare valoroasă, dar nu lipsită de contradicții. Această dualitate face parte din dinamica dezvoltării istoriografice românești, subliniind necesitatea unei analize critice și a reflecției continue asupra interpretărilor istorice.

Cea de-a doua etapă a devenirii lui Alexandru Filipașcu, cuprinsă între anii 1940 și 1948, marchează o schimbare importantă, prin integrarea sa în cercetarea organizată și sistematică. În această perioadă, intră în contact cu instituții de prestigiu, precum Centrul de Studii și Cercetări privitoare la Transilvania din Sibiu și Institutul de Istorie Națională din Cluj.

În această fază, publică articole în reviste de renume, precum „Transilvania” și „Revista Istorică Română”, unde își prezintă rezultatele unor investigații riguroase. Scrierile sale demonstrează o maturizare metodologică, fiind influențate de principiile științifice și rigorile academice promovate de instituțiile cu care colaborează. Atenția sa pentru selecția informațiilor pertinente, pentru critica surselor și interpretarea corectă a acestora devine tot mai evidentă, reflectând o abordare istorică din ce în ce mai profesionistă.

Lucrările publicate în această etapă a carierei lui Alexandru Filipașcu se remarcă printr-un nivel ridicat de profesionalism, reflectând standardele exigente promovate de Institutul de Istorie Națională din Cluj. Această instituție era recunoscută pentru susținerea unor cercetări istorice riguroase și bine fundamentate, iar Filipașcu a reușit să se ridice la aceste așteptări, fapt ce a consolidat poziția sa de istoric respectat și apreciat în mediul academic.

Astfel, cea de-a doua perioadă a activității sale reprezintă un moment definitoriu în evoluția sa profesională. Contactul cu cercetarea organizată și adoptarea unei metodologii

riguroase i-au perfecționat considerabil modul de abordare, generând studii care nu doar că au îmbogățit cunoștințele despre istoria regiunii, dar au și întărit prestigiul său în cadrul comunității științifice. Această etapă marchează, prin urmare, o cotitură esențială, în care Filipașcu își afirmă pe deplin identitatea de cercetător dedicat și profesionist.

A treia fază a parcursului său profesional, caracterizată de activitatea didactică la Institutul Teologic Ortodox Universitar din Cluj, reflectă o maturitate intelectuală și profesională profundă. În această perioadă, Filipașcu își concentrează atenția asupra istoriei confesionale și a Bisericii, explorând teme esențiale care oglindesc atât cunoștințele sale vaste, cât și convingerile sale teologice și culturale.

Contribuțiile sale în cadrul „Istoriei Bisericii Române” sunt deosebit de valoroase, iar secțiunile atribuite lui exprimă o stăpânire solidă a tehnicilor de cercetare istorică. Aceste lucrări sunt rodul unei analize minuțioase, care combină rigurozitatea metodologică cu o înțelegere profundă a contextului istoric și religios. Această orientare tematică îi oferă posibilitatea să studieze nu doar evenimentele propriu-zise, ci și influența lor asupra comunităților religioase și culturale din spațiul românesc.

Manuscrisele realizate în această etapă, îmbogățite cu interpretări originale și bine documentate, atestă maturitatea sa ca istoric. Filipașcu reușește să îmbine perspectivele teologice cu cele istorice, oferind o viziune complexă asupra rolului Bisericii în constituirea identității naționale și culturale a poporului român.

În concluzie, a treia etapă a carierei sale marchează o sinteză a experiențelor acumulate anterior și o consolidare a statutului său ca istoric de prestigiu. Prin contribuțiile sale la istoria confesională și studiul Bisericii Române, el nu doar că îmbogățește literatura de specialitate, dar aduce și o înțelegere mai profundă a intersecției dintre dimensiunea istorică și cea religioasă în contextul românesc. Această perioadă evidențiază totodată expertiza sa în cercetarea istorică și angajamentul profund față de valorile culturale și spirituale ale națiunii.

Opera lui Alexandru Filipașcu este o expresie autentică a preocupării sale de a descoperi și a pune în lumină evenimente istorice esențiale, precum și de a explica cauzele și consecințele acestora. Această metodă reprezintă o contribuție de valoare în istoriografia națională, aducând în prim-plan atât momentele majore ale trecutului, cât și realitățile cotidiene ale maselor țărănești din care provine autorul.

Filipașcu reușește să încorporeze în scrierile sale perspectivele celor proveniți din rândul țăranilor, evidențiind importanța rolului acestora în conturarea istoriei naționale. Astfel, el aduce un omagiu adevăraților făuritori ai istoriei, punând în valoare contribuțiile lor deseori

neglijate în narațiunile tradiționale. Această abordare nu doar că îmbogățește discursul istoric, ci și reafirmă locul esențial al poporului în procesul formării identității naționale.

Prin cercetările sale, Filipașcu oferă o perspectivă complexă asupra istoriei românești, promovând o viziune integratoare ce combină dimensiunile sociale, economice și culturale. Această perspectivă holistică este indispensabilă pentru a înțelege modul în care diversele straturi ale societății au interacționat și au influențat evoluția istorică.

În concluzie, opera lui Alexandru Filipașcu este fundamentală datorită capacității sale de a scoate în evidență atât evenimentele și procesele istorice majore, cât și rolul esențial al maselor țărănești în istoria României. Această abordare contribuie la o istoriografie echilibrată și incluzivă, care reflectă pe deplin diversitatea și complexitatea experienței istorice românești. Aprecierea profundă pentru rădăcinile sale sociale și culturale conferă lucrărilor sale o notă autentică, care rezonază atât cu cercetătorii, cât și cu cititorii.

Obiectivele asumate de Alexandru Filipașcu în activitatea sa istorică sunt cu adevărat remarcabile și exprimă un angajament sincer față de patrimoniul cultural și istoric al Maramureșului. Dorința de a cunoaște viața și faptele înaintașilor, precum și de a reconstitui trecutul acestei regiuni, a constituit pentru el o misiune academică și o formă de respect și recunoaștere pentru contribuțiile celor care au trăit și au luptat pentru identitatea și drepturile comunității locale.

Implicarea sa în apărarea drepturilor politice ale Maramureșului și ale locuitorilor săi, în momente dificile, reflectă nu doar un angajament academic, ci și un profund sentiment de responsabilitate față de comunitatea sa. Această implicare a fost crucială în contextul transformărilor politice și sociale ale vremii, oferind o voce celor marginalizați în discursurile istorice oficiale.

Totodată, Filipașcu a trasat direcții clare pentru membrii familiei și pentru generațiile viitoare de intelectuali maramureșeni, încurajându-i să studieze și să valorifice bogăția culturală a regiunii. Acest aspect al activității sale subliniază importanța educației și cunoașterii în dezvoltarea comunității, contribuind la formarea unor tineri conștienți de identitatea și patrimoniul lor cultural și istoric.

Ceea ce Alexandru Filipașcu a adunat prin cercetările sale depășește simpla înregistrare a faptelor istorice; el a creat o veritabilă comoară intelectuală, un tezaur prețios pentru generațiile viitoare de cercetători și pentru oricine dorește să pătrundă în profunzimile istoriei Maramureșului. Operele sale continuă să inspire și să servească drept fundament solid pentru noi interpretări și studii, evidențiind astfel impactul său durabil și valoarea inestimabilă a contribuțiilor aduse.

Alexandru Filipașcu se impune, fără echivoc, ca un simbol al românismului autentic și al creștinătății trăite cu adevărat. El a fost un om care a purtat în suflet și în fapte preceptele morale ale credinței sale, manifestând un angajament profund față de valorile creștine. Prin modul său de viață, a exprimat o viziune largă asupra unității și coeziunii sociale, depășind cu noblete granițele confesionale care adesea au generat diviziuni în cadrul comunității.

În această lumină, Filipașcu se înscrie într-o tradiție nobilă a martirilor neamului — acei oameni de o credință și un devotament ieșite din comun, care au luptat cu sacrificiu pentru idealurile și valorile fundamentale ale poporului lor. Motivați de o misiune sacră și de un ideal înalt, acești oameni au rămas neclintiți în fața dificultăților, găsind puterea să înainteze neabătuți în căutarea adevărului și a dreptății.

Prin întreaga sa activitate, Filipașcu a reușit să aducă o contribuție valoroasă nu doar la îmbogățirea cunoașterii istorice, ci și la consolidarea unei conștiințe colective care să prețuiască identitatea națională și patrimoniul cultural. Devotamentul său față de comunitate și față de valorile morale îl transformă într-o figură emblematică a istoriei românești, un model al integrității și al responsabilității sociale.

În esență, Alexandru Filipașcu rămâne un exemplu viu de curaj și dedicare, un român și creștin care și-a îndeplinit cu tărie și demnitate misiunea în fața provocărilor vremurilor sale. Moștenirea sa spirituală și intelectuală continuă să lumineze drumurile generațiilor ce vin, amintindu-ne mereu de importanța valorilor umanității, a solidarității și a angajamentului pentru binele comun. Această moștenire reprezintă un far călăuzitor, o sursă de inspirație în efortul nostru de a construi un viitor mai armonios, în care respectul reciproc și colaborarea să triumfe asupra oricăror diviziuni.

Lucrarea dedicată Părintelui Profesor Doctor Alexandru Filipașcu evidențiază cu claritate rolul său esențial în consolidarea istoriografiei regionale și naționale, în special prin investigațiile sale asupra Maramureșului și a istoriei Bisericii Ortodoxe Române. Printr-o cercetare riguroasă, susținută de metode calitative și integre metodologii specifice, studiul reconfirmă importanța contribuțiilor sale în demersul de afirmare a identității culturale și spirituale a poporului român.

Analiza operei lui Filipașcu relevă o dublă valență a activității sale: pe de o parte, ca istoric autodidact dedicat explorării trecutului regional, iar pe de altă parte, ca profesor și teolog implicat în definirea și promovarea patrimoniului confesional românesc. Această complementaritate îi conferă un profil complex, caracterizat printr-un echilibru între pasiunea patriotică și rigurozitatea științifică.

Lucrarea evidențiază, totodată, provocările inerente unei istorii scrise dintr-o perspectivă națională, inclusiv tendințe subiective sau interpretări influențate de contextul socio-politic al epocii. Prin urmare, devine imperativă o evaluare critică continuă a operei lui Filipașcu, care să permită o înțelegere nuanțată și echilibrată a contribuțiilor sale, în spiritul metodologiei istorice moderne.

Impactul său asupra istoriografiei maramureșene este incontestabil, atât prin valorificarea surselor documentare puțin cunoscute anterior, cât și prin deschiderea de noi direcții de cercetare pentru generațiile ulterioare. În acest sens, Filipașcu a contribuit la întărirea conștiinței identitare regionale, în conexiune cu dimensiunea națională, oferind un model de integrare a trecutului local în istoria României.

Prin activitatea sa didactică și publicistică, Alexandru Filipașcu a consolidat legătura între cercetarea teologică și cea istorică, demonstrând că studiul Bisericii reprezintă o componentă fundamentală în înțelegerea identității naționale. Astfel, opera sa devine un reper pentru studiile interdisciplinare care abordează patrimoniul spiritual și cultural al României.

În final, figura lui Alexandru Filipașcu se impune nu doar ca un scholar dedicat, ci și ca un model de integritate morală și devotament creștin, a cărui moștenire intelectuală și spirituală reprezintă o inspirație pentru comunitatea academică și pentru societatea românească în ansamblu. Această lucrare deschide un orizont de cercetare continuă, invitând la aprofundarea și extinderea studiilor privind contribuțiile sale, în spiritul unei responsabilități academice și civice asumate.